C12.5 韓愈《答李翊書》

hán yù dá lǐ yì shū

六月二十六日，愈白。李生足下：生之書辭甚高，而
liù yuè èr shí liù rì yù bái lǐ shēng zú xià shēng zhī shū cí shèn gāo ér

其問何下而恭也。能如是，誰不欲告生以其道？道德之歸
qí wèn hé xià ér gōng yě néng rú shì shuí bú yù gào shēng yǐ qí dào dào dé zhī guī

也有日矣，況其外之文乎？抑愈所謂望孔子之門墻而不入
yě yǒu rì yǐ kuàng qí wài zhī wén hū yì yù suǒ wèi wàng kǒng zǐ zhī mén qiáng ér bú rù

於其宮者，焉足以知是且非邪？雖然，不可不為生言之。
yú qí gōng zhě yān zú yǐ zhī shì qiě fēi yé suī rán bù kě bú wèi shēng yán zhī

生所謂"立言"者，是也；生所為者與所期者，甚似而
shēng suǒ wèi lì yán zhě shì yě shēng suǒ wéi zhě yǔ suǒ qī zhě shèn shì ér

幾矣。抑不知生之志：蘄勝於人而取於人邪？將蘄至於古
jī yǐ yì bù zhī shēng zhī zhì qí shèng yú rén ér qǔ yú rén yé jiāng qí zhì yú gǔ

之立言者邪？蘄勝於人而取於人，則固勝於人而可取於人
zhī lì yán zhě yé qí shèng yú rén ér qǔ yú rén zé gù shèng yú rén ér kě qǔ yú rén

矣！將蘄至於古之立言者，則無望其速成，無誘於勢利，
yǐ jiāng qí zhì yú gǔ zhī lì yán zhě zé wú wàng qí sù chéng wú yòu yú shì lì

養其根而俟其實，加其膏而希其光。根之茂者其實遂，膏
yǎng qí gēn ér sì qí shí jiā qí gāo ér xī qí guāng gēn zhī mào zhě qí shí suì gāo

之沃者其光曄。仁義之人，其言藹如也。
zhī wò zhě qí guāng yè rén yì zhī rén qí yán ǎi rú yě

抑又有難者。愈之所為，不自知其至猶未也；雖然，
yì yòu yǒu nàn zhě yù zhī suǒ wéi bú zì zhī qí zhì yóu wèi yě suī rán

學之二十餘年矣。始者，非三代兩漢之書不敢觀，非聖人
xué zhī èr shí yú nián yǐ shǐ zhě fēi sān dài liǎng hàn zhī shū bù gǎn guān fēi sheng rén

之志不敢存。處若忘，行若遺，儼乎其若思，茫乎其若迷。
zhī zhì bù gǎn cún chǔ ruò wàng xíng ruò yí yǎn hū qí ruò sī máng hū qí ruò mí

當其取於心而注於手也，惟陳言之務去，戛戛乎其難哉！
dāng qí qǔ yú xīn ér zhù yú shǒu yě wéi chén yán zhī wù qù jiá jiá hū qí nán zāi

其觀於人，不知其非笑之為非笑也。如是者亦有年，猶不
qí guān yú rén bù zhī qí fēi xiào zhī wéi fēi xiào yě rú shì zhě yì yǒu nián yóu bù

改。然後識古書之正偽，與雖正而不至焉者，昭昭然白黑
gǎi rán hòu shí gǔ shū zhī zhèng wěi yǔ suī zhèng ér bú zhì yān zhě zhāo zhāo rán bái hēi

分矣，而務去之，乃徐有得也。
fēn yǐ ér wù qù zhī nǎi xú yǒu dé yě

當其取於心而注於手也，汩汩然來矣。其觀於人也，笑
dāng qí qǔ yú xīn ér zhù yú shǒu yě gǔ gǔ rán lái yǐ qí guān yú rén yě xiào

之則以為喜，譽之則以為憂，以其猶有人之說者存也。如
zhī zé yǐ wéi xǐ yù zhī zé yǐ wéi yōu yǐ qí yóu yǒu rén zhī shuō zhě cún yě rú

是者亦有年，然後浩乎其沛然矣。吾又懼其雜也，迎而距
shì zhě yì yǒu nián rán hòu hào hū qí pèi rán yǐ wú yòu jù qí zá yě yíng ér jù

之，平心而察之，其皆醇也，然後肆焉。雖然，不可以不
zhī píng xīn ér chá zhī qí jiē chún yě rán hòu sì yān suī rán bù kě yǐ bù

養也，行之乎仁義之途，游之乎詩書之源，無迷其途，無
yǎng yě xíng zhī hū rén yì zhī tú yóu zhī hū shī shū zhī yuán wú mí qí tú wú

絕其源，終吾身而已矣。
jué qí yuán zhōng wú shēn ér yǐ yǐ

氣，水也；言，浮物也。水大而物之浮者大小畢浮。氣
qì shuǐ yě yán fú wù yě shuǐ dà ér wù zhī fú zhě dà xiǎo bì fú qì

之與言猶是也，氣盛則言之短長與聲之高下者皆宜。雖如
zhī yǔ yán yóu shì yě qì shèng zé yán zhī duǎn cháng yǔ shēng zhī gāo xià zhě jiē yí suī rú

是，其敢自謂幾於成乎？雖幾於成，其用於人也奚取焉？
shì qí gǎn zì wèi jī yú chéng hū? suī jī yú chéng qí yòng yú rén yě xī qǔ yān

雖然，待用於人者，其肖於器邪？用與舍屬諸人。君子則
suī rán dài yòng yú rén zhě qí xiào yú qì yé yòng yǔ shě shǔ zhū rén jūn zǐ zé

不然。處心有道，行己有方，用則施諸人，舍則傳諸其徒，
bù rán chǔ xīn yǒu dào xíng jǐ yǒu fāng yòng zé shī zhū rén shě zé chuán zhū qí tú

垂諸文而為後世法。如是者，其亦足樂乎？其無足樂也？
chuí zhū wén ér wéi hòu shì fǎ rú shì zhě qí yì zú lè hū qí wú zú lè yě

有志乎古者希矣，志乎古必遺乎今。吾誠樂而悲之。亟
yǒu zhì hū gǔ zhě xī yǐ zhì hū gǔ bì yí hū jīn wú chéng lè ér bēi zhī jí

稱其人，所以勸之，非敢褒其可褒而貶其可貶也。問於愈者
chēng qí rén suǒ yǐ quàn zhī fēi gǎn bāo qí kě bāo ér biǎn qí kě biǎn yě wèn yú yù zhě

多矣，念生之言不志乎利，聊相為言之。愈白。
duō yǐ niàn shēng zhī yán bú zhì hū lì liáo xiāng wèi yán zhī yù bái